

ЗВІТ З ЗАСІДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ У ВІДНІ

З ДНЯ 30. МАРТА 1923.

(Докінчення.)

(Продовження промови д-ра Костя Левицького.)

Та ж, отже перед нами стоїла справа, що Англія і Італія є беззглядно за нами, французька політика може більше за Польщею, а французькі військові кола за нами. З таким станом речей ми в оптимістичній настрої їхали до Парижа. В середу рано приїхали ми до Парижа. В Парижі на діврки стрінули ми Витвицького і о. Жана. Перша річ був наш запит, чи ситуація не змінилася. Відповідь була: ситуація змінилася на нашу користь, кажуть, що Англія змінила своє становище, амбасадор захорів, а секретар Фіпс крутить на всі боки. **З нами взагалі ні Англія, ні Франція, ні Італія не хочуть говорити.**

Тоді попросили ми митрополита Шептицького, "щоби у дався до Пуанкаре. Через одного посла дістався митрополит до Пуанкаре о год. під до дванадцять. Пуанкаре сказав: не могу закрити нам правди, що Польща дістане суверенність над Східною Галичиною і мій се їй протрекну. А не значить це, що Польща буде над нами панувати, — побачить, що буде владі. Суверенність для Польщі, а для нашого народу воля. Митрополит Шептицький прийшов до нас заявити це, але не скидали ми це розмови з митрополитом, як прийшов Витвицький і заявив, що протягом години вирішили амбасадори справу східних границь Польщі. Чи ухвалили статут для Східної Галичини, він не знає. З комунікату, який видала Рада Амбасадорів, не можна бути мудрим.

По полудні був Витвицький у обох секретарів Ради Амбасадорів, Бресі і Масіві. Один казав, що конференція амбасадорів має ще вирішити статут, а другий казав, що справа статута була вже давніше трактована та що держави Антанти зажадали, щоби Польща виробила проект автономії, а до того виробленого проекту Англія дала поправки. Інші знову дилемати говорили, що це ще тайне рішення, подібно як було в Бересті, де справа поділу Галичини була зроблена в тайнім договорі. Про зміст такого тайного рішення не можна було довідатись — казали одні, що має бути обічний сойм.

Лев Левицький: японський амбасадор мав сказати, щоби ми пішли просити поляків, щоби вони дали нам автономію.

Д-р К. Левицький: японський амбасадор казав просити автономію у поляків і сказав, що не мішатиметься до тих справ і голосував по приказу свого правительства.

Митрополит Шептицький був також у італійського амбасадора графа Авеані, а той заявив йому, що Італія нічого не вина, бо коли Англія і Франція вирішили, то Італія мусіла податися.

По усіх тих заявах не лишилось нам нічого іншого, як вести протест. Пригадую, що були також ноти Світської Росії і Радянської України. Комісія для закордонних справ (французька) передала дебату і зазначила, що в рішенні амбасадорів є люки і що вони мусять бути вирівнані. Жан удався до Камбона і кажучи, що він є заступником канадських Українців, запитав яке є рішення, бо це обходить також Українців в Канаді. Камбон сказав, що досі є вирішена справа суверенності Польщі над Сх. Галичиною, але має бути широка конституція, яка буде знава за пару днів. Сказав він далі, що Польща признала потребу автономії і далі, що амбасадори при вирішуванні тих границь не беруть гарантії, бо гарантії взяли на себе в рижському договорі Польща і Росія. **Вкінці по ріжних стараннях довідалися ми, що Англія продала Східну Галичину Франції за Мозуль і за турецьку справу. Франція дістала галицьку нафту, а зрешта усього вмішування в справу Туреччини і Мозуля.**

16/марта дістали ми депеші від Краффорта і О'Гарі запрошуючи нас до Лондону в справі концесій. Ми відповіли, що акції Боєра і Колбі не дописали та що Колбі не приїхав в час. До нас зголосив ся Боєр і надавав ріжні думки що дали робити, чи не прийняли ми автономію на взір англійських колоній? Чи не вдалися в переговори з Поляками, але ми відповіли різко, що Боєр в нашій справі нічого не зробив, що в договори з Поляками не вдаємося та що не приймаємо ніякої автономії. Зголосився до нас і якийсь кореспондент і заявив нам, що край нас усе ще і що прийде краева організація, яка погодиться з Поляками. Але ані з Боєром ані з тим кореспондентом ми не вдалилися.

По цім власне інциденті з Боєром і тим кореспондентом приїшли депеші від Краффорта і від Витвицького: "Справа стоїть добре, англійський парламент не приймає рішення, прощу конче прийняти. Для справи треба конче концесій, якогось підписаного документу". На зазив Витвицького ми поїхали до Лондону. В Лондоні сказав нам Витвицький, що в англійським парламенті ведуться великі дебати, усі англійські партії заворушені вирішенням в нашу користь і цілий парламент є за тим, щоби того вирішення не ратифікувати. В тій справі він інтерв'ював Букстон, а також "Партія Праці", а іменем Лойда Джорджа він інтерв'ював Серса, а "Темпс" пишуть, що його не вдовольняє вирішення східних границь Польщі Радою Амбасадорів.

Ми сказали, що всі ті дороги нас не вдовольняють, що інтерв'ю є ніщо, але хайби англійський парламент відкинув те рішення і не ратифікував депеші Ради Амбасадорів. Ми запитували, де є Букстон, а Витвицький сказав, що поїхав до Берліна. Сказалисьмо Витвицькому телеграфувати до Краффорта і Краффорт запросив нас до свого бюро, де був також Курдидан. Краффорт сказав, що аби справа пішла добрим тоном, то потрібна є концесія. Ми сказали, що на концесію згодимось, але мусить бути відкинне рішення Ради Амбасадорів. Тоді Краффорт удався у великий трактат про Лйда Джорджа, який заключив у Вашингтоні умову з Америкою в справі обмеження, але Англія виїхала на тім же, бо Франція, яка не підписала договору з Америкою, збробіться тепер дуже сильно, так що її воздушна фльота тепер сильніша від англійської. Англія, каже Краффорт, мусить тепер зближитися до Росії, а як це зближення наступить, то наступити також ища констеляція. Ми заявили, що тепер концесій підписати не можемо і нам тепер дві дороги, або еднатися з Поляками, або станути на ірландську дорогу.

Ми зачали шукати дороги до інших банкових груп і відбулисьмо конференцію в Сіті з баковими домами Беневісті і Фіп. Вкінці ті банки заявили, що дорога визнання є потрібна, що перше треба заінтересувати банки, треба щоби англійські банки навязали з Східною Галичиною справу експорту і імпорту, щоби наші емігранти в Америці переказували гроші до Галичини через англійські банки, щоби англійські банки могли заробляти добрі провізії, — а тоді банки можуть дати також матеріальну поміч, і коли банки будуть заінтересовані, то вони будуть напорити на британське імперію, щоби вона визнала незалежність Східної Галичини. Ті банки обіцяли назавтра зносити з нашими банківськими інституціями в краю. Так ми виїхали з Лондону.

По дорозі стрінули ми Литовців, прем'єра Гальвановса і міністра закордонних справ Сідзікавса. Ті два сказали, що вони їдуть також з таяким серцем, бо Антанта відбрала їм серце Литви Вілією і дава Польщі. Антанта крутила і крутить в справі Мемеля і тоді ми бачучи, що нема моралі, а є лише насильство, здобулисьмо оружно Мемель, який вже давно був нам признаний, а який заводили Поляки. Тепер ми мусимо заповнити собі Мемель, а опісля звернемся до Віліня, але так, що Польща нас перша нападе. Совіти в Генуї не висказувались користно про Литву, а тепер Совіти готові оборонятися і литовський і білоруський нарди. Нам лишається тепер висунути проблем галицько-володимирської держави і боротися за неї.

Бачите, панове, ми робили все, що могли. Процес з Антантаю укінчений, Антанта не поступила по правді і справедливості, ми мусимо тепер зєдинитися і край і закордонна група мусять застановитися яку обирати тактику. Мусимо разом вести акцію і пропаганду. **Ми підносимо чи не годиться з Поляками, але митрополит Шептицький казав, що цього робити не можна, тому треба нам дійти до спільного порозуміння.** Ми уповноважили малий нараду і рішили прийти до Національної Ради з ріжними внесками, які прождемо панами пізніше.

На цім кімчу має дуже сумне справоздання. **Д-р К. Трильовський:** пропонує, щоби відпочити засідання до дальших внесків, щоби кождий член Національної Ради міг зорієнтуватись у виводах д-ра К. Левицького.

Сінгалевич: пропонує, щоби слідуєче засідання скликати на четвер.

С. Вітик: запитує, чи правдою є, що Петрушевич виїхав на постійний побут до Швайцарії і не верне до Відня?

Д-р К. Левицький: пояснює, що Петрушевич нема у Відні, але поки що він не вирішено де осяде уряд.

С. Вітик: ставить внесення, щоби з огляду на ріжні, дуже лекучі справи, які вимагають негайного вирішення, слідуєче засідання скликати по можності як найкорше, — а далі з огляду на те, що Петрушевич не є присутній у Відні, та скоро не верне, та що переводиться якісь ріжні зміни, — Національна Рада не може бути тільки тілом, яке вічно радить, а нічого не виконує, і тому Національна Рада, користуючи з прислугуючого їй права, повинна перебрати владу в свої руки в той спосіб, що на місце президента, якого нема у Відні, обійме його функції віцепрезидент, член Виділу. Внесення це член Вітика сконститувало присутніх і вони зажадали відпочинку нарад.

А. Крушельницький: зарядив перерву, а по перерві **д-р Е. Левицький** заявив, що противиться внескові Вітика, бо про владу повинен рішати край, а не Закордонна Група Національної Ради.

До того виводу прилучився **д-р Марітчак і Лев Петрушевич** який казав, що край згодився на диктатуру і згодився на уряд Петрушевича, отже не можна допустити до зміни. **В. Панейко** противиться внескові С. Вітика з зовсім інших причин. Він казав, що проти внеску Вітика буде голосувати з того приводу, що господарку і політику веде ті панове від тієї самовадності і що вже перед трома роками ясно було до якої катастрофи доведе їх політика, отже чому має тепер Закордонна Група Національної Ради коли вони усе розваляли, витягати їх віз з багна, нехай догосподаряться до решти.

Л. Левицький: просить, щоби Вітик ще заждав зі своїм внеском, хоча в засаді він цей внесок уважає за слушний. Заявив Л. Левицького попер **д-р К. Трильовський.**

Вітик заявив, що хоча найлуччіші були аргументи Панейки, то на жаль нашою тяжкою задачею є чинно інгерувати навіть в часі розвалу і тому не може ані відпочити ані кофеунти свого внеску.

Внесення С. Вітика перепало. Слідуєче засідання в четвер, 5. цвітня.

А. Доловський.

КОМІВОВАЖЕРИ АНТАНТИ.

Репрезентанти соціалістичних партій антантських країв прибули до Берліна, щоби поглядитися з німецькими колегами по Ітернаціоналу над ріжними питаннями хвилі. Для того, щоби зробити наради більш продуктивними, соціалісти Антанти спершу відбули наради в Парижі між собою, а відтак приготувались до переговорів з Німцями.

З того ми можемо бачити, що старі мілітарно-дипломатичні кордонні далі ще існують: французькі, бельгійські і англійські соціал-демократи не балакають з німецькими соціал-демократами як з колегами і товаришами з того самого Ітернаціоналу, але як з представниками ворожого краю, як з тими, на яких спадає вина за світовий конфлікт.

Які це питання, що інтересують репрезентантів антантського соціалізму? На парижських нарадах ухвалено обговорити з німецькими соціал-демократами справу репарацій. Ми могли-б припустити, що окупація Рурщини французьким військом з її консеквентним ударом, який вона нанесла економічному життю Німеччини, змусила тих чемпіонів справедливості домагаються від французького та бельгійського правительства репарацій за шкоду, спричинену через brutальну інвазію Рурщини. Але ми повинні піддатися гіркому розчарованню, як що ми на хвилю припустили, що репараційні соціалісти є здатні дивитися на річи іннакше, ніж крізь антантські окуляри. Для них істнує випробування не шкода заподіяна їхнім власним країям. Нічого більш не інтересує цих панків.

Ці панки, які не знають з яких причин називають себе соціалістами, їдуть в Німеччину в той саме час, як Пуанкаре на-

соціалісти, і досі ще не можуть бачити нічого іншого, як лише німецький імперіалізм, прибитий до землі, але й досі небезпечний. Вони не помічають довгих років праці своїх власних імперіалістів і тому домагаються, що аби робітничий клас Німеччини витратила останню дрібку своєї енергії на те, щоб кидати все більше і більше мільярдів в пащечку ненаситним індустриальним і фінансовим шакалям Антанти. Ми теж хочемо репарацій, але ніякого роду! Ми теж є той гадки, що воєнні знищення мусять бути направлени, але ким? Буржуазією всіх країв. Буржуазія Франції і Бельгії, Англії і Німеччини — всі вони мусять зложити свою пайку на справу відбудови зручених ними околиць.

Репараційні соціалісти бачуть лише Стінесі і Крупні, їхні німецькі колеги бачуть лише Лухів і Шнайдерів. Всі з них ненавидять буржуазію інших країв і мають собаче призначення до правлячих класів "своєї власної" країв.

Ми в Франкфурті виробили планів проти небезпек війни, і між нами не було другорядних товаришів.

Антантські соціалісти зазначили репараційним проблемом і навіть не допустили своїх німецьких колег до своїх вступних нарад в Парижі. Ці панки толерують німецький соціал-демократ іш о стільки, о скільки потрібно показати, що і в них істнує це Ітернаціоналі і тому, що вони сподіються висунути репараційні виплати для французької і бельгійської буржуазії при допомозі їхніх другорядних колег.

А як же німецькі амстердамці відносять до поведінки своїх побратимів? О, вони чуждо розуміють ганебну ролю і відчувують огиду поведінку панів Вандервельдів, Реноделів і Ко. Іх дуже вразив той спосіб, в який їх трактується, але вони мовчать, бо-ж уважають себе побідженими у великій війні. Та хіба-б вони також не трактували так само своїх приятелів з Ітернаціоналу, наколи-б вони були побідженими? Репараційні соціалісти зайняті по вуха справою окупації Рурщини. Вони висунули її в Берліні саме в цей момент, коли показала можливість порозуміння між французькою і німецькою буржуазією. Чому вони не прибули на франкфуртську конференцію, щоби прилучитися до нас та повести боротьбу проти війни не тільки словами, але й ділом? Вони обмежили себе виголошуванням промов, вони ухвалювали резолюції, не порушуючись ані на один крок з місця, не кинувши й пальцем супроти французької і бельгійської буржуазії. Тепер вони прибули до Берліна і їхнім першим питанням була справа репарацій, гарантії і т. п. Ми не знаємо, чи ті панки ділають на розказ своїх правительств чи ні, але не може бути ніякого сумніву в тім, що вони репрезентують інтереси буржуазії і що їхня робота являється роботою агентів французької і бельгійської буржуазії.

Поступайте даліше в тім самім дусі, панове! Зближається день, коли до робітничого класу широко відворить двері всіх її організацій, візьме тих всіх агентів за карк і викине на смітник.

ПЕРШОМАЙСЬКИЙ МАНІФЕСТ КОМІНТЕРНА.

Екзекутивний Комітет Комуністичного Ітернаціоналу видав з нагоди 1. мая слідууючий маніфест до робітників світа:

Робітники всіх країв!
Свято Першого Мая було започатковане ініціаторами його на те, щоби в цей день робітничий клас міг демонструвати свою солідарність, висловлювати всіростаючу класову свідомість і проголошувати війну капіталістичному суспільству. Таким Першим Мая і був з початку.

В 1890 р. буржуазія очікувала Першого Мая з страхом і скреготом зубів як дня страшного суду.

Нині-ж в тих краях, де високо розвивався реформістичний рух, буржуазія на першомайській демонстрації дивиться з погордою. Бо-ж реформісти зробили все можливе, щоби звести і. мая до рівня буржуазного свята, щоби перемінити першомайське свято в забаву.

Кождий класовосвідомий робітник повинен протестувати проти такого пониження робітничого свята. Святкування 1. мая мусить ясно висловлювати волю до єдності, яка тепер поінтна в кождій верстві пролетаріяту, готовість до боротьби, скрізь, навіть в країях благоб'єтерурі — в Угорщині, Італії і Югославії.

Це стремління до єдності скоро вже буде зреалізоване. Капіталісти всіх країв помімо своєї волі підготувляють до цього грунт.

Буржуазія не може привернути старих "нормадних" уклонники вже не їдуть за ними покірно, їх слово не являється вже більш законом для нас.

Домагання більшої платні, страйки, демонстрації в долині Саар, в Бельгії, Чехословаччині, в Угорщині Гортго та в інших краях показують, що чимрз все більші шари пролетаріяту заявляють свою волю і виявляють незалежність.

Єдиний фронт стане фактом, але це станеться не через мудрість опортуністичних лідерів, а завдяки вірним інстинктам мас.

Робітники вже відмовляються вірити в те, що найкраще жити в "злагоді" з капіталістами. Політика гоможанського миру нічого їм не дала, крім низької заробітної платні, довгих годин праці, безробіття,

високих цін на серединки поживи, знушень і репресій. До цього треба додати тепер велику небезпеку війни. Правда, буржуазія кричить про мир, але будьте певні, що не з мотивів гуманності і миролюбія вона це робить, а для збільшення зисків. Але вона не в стані осягнути мир. Вона пробувала в Версалю, але даремно і тепер сама вона змущена говорити про цей договір, як про "свісток паперу".

Ненавість, яка вже істнує між імперіалістичними силами, з кождим днем заострюється. Війна стає нормальним явищем буржуазного суспільства, яке то недавній події в Рурщині показують. Лише пролетаріат може завести тревалий мир в світі, пролетаріат, який вповні свідомий своєї цілі і готовий рішучо і самопожертвовано боротися.

Боротьба проти фашізму і війни та за єдиний фронт мусить йти в парі з підтримуванням Радянських Республік.

Радянський Союз не терня в тілі буржуазного суспільства; воно вповні свідоме того, що саме істнування більшовістської держави постійно грозиить світовому революцієру і тому то воно ненавидить ту державу так сильно, як передче любові до контрреволюційну царську Росію. Звідси її переслідування, оганговання Радянських Республік. Тому обов'язком всіх класовосвідомих робітників стати отверто і без застережень по сторони Радянського Союзу.

Рамя в рамя з своїми російськими братами вони завдають капіталізмowi смертельного удару.

Робітники, демонструйте Першого Мая проти фашізму, проти небезпек війни, за єдиний фронт пролетаріяту, за Радянські Республіки!

Світова революція нахлещь, не дивлячись на ніщо. Варварства фашістів, рабінчий наїзд на Рурщину, цинізм зрада Другого Ітернаціоналу — все це не спасе буржуазію.

Нехай живе світова революція!

Нехай живе диктатура пролетаріяту!

Нехай живе комунізм!

Екзекутивний Комітет Комуністичного Ітернаціоналу.

СЕНАТОР БОРА ПРОТИ ОКУПАЦІЇ РУРЩИНИ.

ВАШІНГТОН, 5. мая. — Сенатор Бора сказав тут вчора, що Америка та інші держави повинні запротестувати проти того, що діється наслідком окупації Рурщини Французями і Бельгіями. Сенатор вірить, що Франції ходить не так о репарації, як радше о те, щоб цілковито розчленувати Німеччину. Про становище Америки в тій справі Бора сказав: "Ми також є відповідальні за це, що тепер діється в Німеччині, бо ми помогли виграти війну, помогли розоружити Німеччину і сказали німецькому народови в найбільш торжественний спосіб, що ми не воюємо з Німцями як з народом".

ЕССЕН. — Французькі власті видали розпорядок, яким забороняють Німцям брати вуголь з майдів без французького дозволу. Німці кажуть, що як би цей розпорядок увійшов в життя, то буде закрито багатого підприємства, бо Німці, згідно з програмою пасивного опору, не будуть старатися о такій дозвіл на вуголь.

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ КАЛЕНДАР

21. мая 1871 р. остайне засідання парижської комуни.

21. мая 1905 р. покарано смертю Калеєва в Шлізенбурзі.

22. мая 1871 р. впаля парижська комуна. Жорстока розправа буржуазії з комунарами.

22. мая 1919 р. розгромлення головинок сил Григор'єва під Олександрією.

22. мая 1920 р. маніфест ІV. Всеукраїнського З'їзду Рад до всього працюючого населення України.

вони показались за слабі і буржуазія відштовхує їх докладаючи всі свої надії на фашізм.

Фашізм є нічим іншим, як продовженням політики соціял-патріотів, тільки веденої іншими, острійшими методами.

То, чого соціал-демократичні ватажки не могли осягнути шляхом ніби-то обєднування і дурення робітників, фашізм стремить осягнути шляхом насильства.

Фашізм — себто остаточна капіталістична офензива проти пролетаріяту — виявляє дійсне обличчя буржуазної демократії, тої демократії, від якої реформісти даремно чекають спасення, бо-ж вони почували себе за слабими, як то Ідо Фімен, секретар Амстердамського Ітернаціоналу Профсоюзів недавно признався — боротися самі за своє спасення.

Ціла робітничий клас, всі робітники мусять мобілізуватися до боротьби проти фашізму.

Проти обєданого фронту визискувачів треба виставити обєднаний фронт пролетаріяту!

Коди комуністи перші виставили клич єдиноого фронту, то широкі некоммуністичні робітничі маси заняли виключоше становище. Нині-ж стремління до обєднання пробуджуються вже скрізь серед пролетаріяту. Нехай речники реформізму дають проповідують політику рівнонаги, гоможанського мира, коаліції; вони не можуть вже довше спіняти стремління пролетаріяту до єдності, їхні приклонники вже не їдуть за ними покірно, їх слово не являється вже більш законом для нас.

Домагання більшої платні, страйки, демонстрації в долині Саар, в Бельгії, Чехословаччині, в Угорщині Гортго та в інших краях показують, що чимрз все більші шари пролетаріяту заявляють свою волю і виявляють незалежність.

Єдиний фронт стане фактом, але це станеться не через мудрість опортуністичних лідерів, а завдяки вірним інстинктам мас.

Робітники вже відмовляються вірити в те, що найкраще жити в "злагоді" з капіталістами. Політика гоможанського миру нічого їм не дала, крім низької заробітної платні, довгих годин праці, безробіття,

вони показались за слабі і буржуазія відштовхує їх докладаючи всі свої надії на фашізм.

Фашізм є нічим іншим, як продовженням політики соціял-патріотів, тільки веденої іншими, острійшими методами.

То, чого соціал-демократичні ватажки не могли осягнути шляхом ніби-то обєднування і дурення робітників, фашізм стремить осягнути шляхом насильства.

Фашізм — себто остаточна капіталістична офензива проти пролетаріяту — виявляє дійсне обличчя буржуазної демократії, тої демократії, від якої реформісти даремно чекають спасення, бо-ж вони почували себе за слабими, як то Ідо Фімен, секретар Амстердамського Ітернаціоналу Профсоюзів недавно признався — боротися самі за своє спасення.

Ціла робітничий клас, всі робітники мусять мобілізуватися до боротьби проти фашізму.

Робітники вже відмовляються вірити в те, що найкраще жити в "злагоді" з капіталістами. Політика гоможанського миру нічого їм не дала, крім низької заробітної платні, довгих годин праці, безробіття,